

РЭСПУБЛІКА ПЕРАД НАДЗВЫЧАЙНЫМ ЗЕЗДАМ СОВЕТАЎ

ЦУДОУНЫ ПАДАРУНАК

Камандуючы войскамі БВА камандарм першага ранга тав. Убарвіч.

...МЫ СОВЕЦКАЕ ЗЯМЛІ НЕ ДАМО І ПЯДЗІ... (Вусная творчасць беларускага народу)

Многа, многа ў десе дрэф,
Многа вады ў моры;
Мы страілім велікі метка
Буржуа на горы.
(В. Грышановіч, Полацкі раён)

Ты сарока-белабока,
Не сядзі са сукі;
Калі к нам буржуі ткуцца,
Зрубім шышка на сцяку.
(В. Грышановіч, Полацкі раён)

Цішка, Грышка і Натруся
Заўтра ў армію ідуць,
Парашылі на прафэіны,
Што ўсім калясам правядуць.
(К. Санковіч, Старадарожскі раён)

На гары заліны клевер
Умываецца расой,
А мы пойдзем, калі трэба,
Бараніць совецкі строй.
(С. Каўшчык, Смаленскі раён)

У мяне хлопчык парадзіўся,
Што за лобі мой сцяжок,
А як вырацець тэк будзе
Варшавляўскі сцяжок.
(Х. Рольман, гор. Маргяў)

Разаб'ем мы ворага
З нечуванай сілай,
Як пасуне на наш край
Сваё свіное рыла.
(В. Купалеў, Гомельскі раён)

Я пашыю нова плацце
І не буду надзяваць,
Мілы ў армію паедаць
У ім буду прававаць.
(К. Санковіч, Старадарожскі раён)

І не думайце, фашысты,
«Прымудрыя дядзі!»
Мы совецкае зямлі
Не дамо і пядзі.

Маем танкі, маем пушкі,
Маем чым буржуаў біць,
Як ударым з самалётаў
Дык паветра зашуміць.

Будзем п'верды, горды, стойкі,
Як Чапаеў у бой,
Калі трэба будзе толькі
За радзіму стаць сваю.

Хай атважыцца, пасмеюць
З намі хай вайну пачнуць,
То ў баю не здадзецца
І касцей не абдарабюць.
(А. Цырко, Пухавіцкі раён)

Камандзір увашоў у калонную залу. Пошры яго прабе на сценах, столі, падлозе, на зячых мраморных калонах. Ён аспярожна ступаў па паркеты. У талаве чамусьці азіваў за адным унікалі і павольна пільні малюнк далёкай мінулай барацьбы. Абстаноўка і цішыня сярэлі гэтую.

Успомнілася далёка, але незабытая вясень. Чырвопаармейскае падраздзяленне, якім ён камандаваў, вось ужо тры дзень, як не ведае сна. Людзі не мыліся, абасцілі ад непадавання. Але ні адна баян не паскарзіла яму, што ён галодны, што ён хоча ашчыць. Боржы і іх гарэў адным імкненнем — наперад, перамагчы зарваўшага ворага. Усе-ж ясна было, што людзям патрэбна адчынак, і камандзір атрымаў дазвол са сваім падраздзяленнем размясціцца ў суседнім майнтку.

У слязьме памешчыка было ціха, як на могілках. Ляхары эвакуаваліся. Замак быў духавархоны, ён хаваўся ў густым парку. Да пад'езда астатні высецаныя з граніта львы. Піхронія масіўная дзверы былі насаж адчынены, і байцы гурбоў уваляліся ў замак. І вось, калі чырвопаармейцы ўступілі ў залы, гасціныя, спальны, рэптам наступіла напружаная цішыня. Камандзір ўважліва, як байца аспярожна ступаў па падлозе і рукамі крапілі сцен, мабілі. На тэрах бясцот пае зваўленне і затосны гней. Цішыню прараў голас аднаго байца:

— Вось, браткі, як жылі, не то, што мы...

Чырвопаармейцы раззліліся сціць на падлозе, на сценах, крэслах, дыванах. Почу іх узбудзіла кулямётная і ружэйная перастрэлка. Калі байцы ўжо выхадзілі з слязьбы, яны ўбачылі, што замак ахоплены пошмем. Хтосьці з іх-жа падлаўлі яго.

— Таварыш камандзір, — пачуліся галасы, — можа тупынь дзавоіць? Мы-ж шчы вернемся сюды.

— Наперад, таварышы, — скамандаваў камандзір, — будзе час, пабудуем лепшыя палацы.

Гэты знішоў ярка ўстаў перад камандзірам дыяметр, калі ён раззглядаў раскошныя залы, шматлікія гасціныя і аўдыторныя свайго палаца — цудоўнага палаца, які паларыў сваёй роднай перамажонай Чырвонай Арміі беларускі народ. Ён дэкараваўся да кожнай рэчкі дэкарацыяй, як да гарачай рукі баявога таварыша. Ён сёння ўбачыў свой палац, аб якім марыў у дні барацьбы з ворагам. Халелася ўдзі запомніць.

Ён ішоў з аднаго габінеца ў другі, з адной залы ў другую... Вось ён сымніўся ў Калоннай зале. Масіўныя ведучыя мраморныя калоны залі прыгожай паліроўкай. Вечарамі тут будучы чутны гук класічнай музыкі. 150 пар змогудь танцаваць у гэтай прасторнай зале.

Як распалар, ён аглядаў кожную дробязь гэлага цудоўнага палаца. Ён зайшоў у рэстаран, шахматынай пакой, бильярдную, прайшоў праз тры гасціныя, адну за адну прыгажэй. Кожны куток гэтых залаў пацідае негладжальнае ўражанне. У рэстаране даве залы — адна

блэкціная, другая пад колер чынары, араха і дуба. Стройнымі радамі стаяць столікі, пакрытыя беласнежным абрусамі. Панель у шахматынай пакоі складалася з квадратных клетак, як шахматная дошка. У струнку выпянуўся рад шахматных столікаў, і фігуры на іх гатовы да пачатку ігры. Не пачуеце пакуць удару паю ў бильярнай, але вялікія сталы, абцягнутыя заліным сукном, стаяць напачатку.

Багата разлітае ўсюды мяккае святло надае выключную прыгожасць блэкцінай, крэмавай, аражанай афарбоўцы сцен гэтых прыгожа ўбраных пакояў і адлюстравяецца ў паліраваным дрэве.

У канцэртнай зале камандзіра зваўленне спадучыне багатых і смелых фарбаў. Светладарожныя шпалеры спускаюцца ад столі да падлогі. Перад глядачамі механічна раскрываецца занавес з чырвонага плюшу, 550 чалавек запоўніць гэтую залу ў часе кіносеансу і канцэртаў.

Камандзір лоўга стаў і любваўся велізарным водным басейнам. У прасторнай зале плаваў басей. Брылі вяды залі як жамчужыны, на яго пруткім, загаралым цесе. Як алостры блішчаль белыя і сінія кафлі, якімі аблінован басейн. Вечарам вада ў басейне асвятляецца спецыяльнымі з'яўлянарамі.

У спартыўнай зале яго ўвагу прыцягнулі панно фізкультурнага, напісаны мастаком Дэйнека. Зала высокая, прасторная, абсталяваная пераказаным шартыўным інвентаром і прыстасаваная для ўсіх відаў спорту. Як у спортаале, так і ў водным басейне пабудаваны басейны, з якіх глядачы будучы сачыць за спартыўнымі спаборніцтвамі.

Узімаючыся па шырокіх мраморных левінах, камандзір прайшоў тры і чатыры паверхі. Тры паверх прызначалі спецыяльна для прапагандавага-агітацыйнай работы. Пры ўваходзе вялікая, багата ўпрыгожаная гасціная. Налева за чысновай парт'ерай знаходзіцца па-тафонны пакой, Пацафоны і плацінкі тут

выдаюцца за невялікую плату на дом.

Паабал карыдора ідуць класы. Але можа быць, вам трэба самому глыбока праправадзіць якое-небудзь пытанне, і да вартых пасуду габінец індывідуальнай работы. Побач пакой кансультацый, які забяспечаны ўсім даведнымі матэрыяламі і гістарычнымі дакументамі.

У канцы карыдора размясцілася выдатная бібліятэка, якая ў сваіх сходах будзе мець 100 тысяч тамоў кніг. Аб гэтай бібліятэцы казілілі малі толькі марыць дзеці навуці і тэхнікі. Чытальная зала бібліятэкі заліта мяккім святлом. З бар'ера работы мастака Алексеева выступаюць мудрыя твары Маркса, Ангельса, Леніна, Сталіна. У аральных рамках заключаны партреты Талстога і Пушкіна, Горкага і Маякоўскага. Тут-жа ў чытальні асобныя кабіны для самай напружанай работы над кнігай.

На чацвертым паверсе, які прызначылі для агульнаадукацыйнай работы, у шматлікіх аўдыторных і габінецах усё створана для таго, каб каманды складалі моц атрымліваць усё неабходнае веды, набыраць у сабе скарбы чалавечай мыслі. Пасярод іх географічнага габінеца стаяць велізарныя рылефіны глобус, на якім ярка выазляецца СССР. У спецыяльных шафах захоўваюцца карты і матэрыялы па кожнай краіне ў пасобку.

Побач фізічным і хімічным габінецамі. Рэсторты, кофбы, пераказанасе абсталяванне для вопытаў. Да стала лектара, а ў хімічным габінеце і да стала кожнага слухача зроблена падада залы. алектрыфікацыя і газа. Слухачы змогудь убацьчыць і рабіць самі найскладаныя вопыты.

Вас цікавіць радыё, тэлевідаенне, фатаграфія, замежныя мовы, стэаграфія — тут у Доме Чырвонай Арміі створаны ўсе ўмовы для глыбокага вывучэння ўсіх гэтых прадметаў. Радыё і фоталабараторыі таксама абсталяваны па апошніму слоўу тэхнікі.

Спецыяльны прасторны лекторый тутта запоўняць людзі, якія будучы працягваць кожнае слова лектара аб навуко-

вым сшылькіме, аб асваенні стратасферы аб законах сусветнага цагнення, аб праблемах атамнага ядра. Са спен лектара глыбей знаёмія твары маршалаў Савецкага Саюза, напісаны мастаком Ягаўленым. У цэнтры — картина ма'стака Шукміна: «Сталін і Варшава» стаяць на трыбуне маўзалеі і прымаюць парада.

З лекторыя камандзір трапіў у пакой вайсковых гуляў. І тут прадуцельна ўсё да дробязей — шырокія чарчэжныя сталы, рухомыя дэманстрацыйныя дошкі. На прыёме афарбананых сценах ні адной карціны, каб не аддаць увагі камандзіраў, занятых вырашэннем складаных тактычных задач.

Перад выходам з палаца камандзір зайшоў у фак канцэртнай залы. Фак прасторная, высокая... Сцены ўпрыгожаны барельефамі на тэмы з жыцця і бітвы Чырвонай Арміі. Набокал — мялка мёбля, абіта чырвоным і сінім плюшам. У цэнтры фак зваўшаецца велізарная скульптура вялікага Сталіна. Камандзір доўга стаў перад скульптурай вялікага і поўнага чалавека і праваўра прамоўна. Поўны неавычайных уражанняў, ён адчуў выключную блізкасць праваўра і ад усёй душы піха сказаў: «Дзякуй».

З гэтым цудоўным палацам проста не халелася расставіцца. Ён затрымаўся на некалькі мінут у вестыбулі. І тут бага псе святла, блеск мрамара і фарбаў. І ўжо да самага ўваходу ў гэты палац усё прадуманна для выгоду наведвальніка: сярэвае бюро, кніжны кіёск, пераказаная п'еруцыя.

Камандзір вышаў на вуліцу. Перад ім роім паўставаў малючкі, пераказаны і бачаны ім у жыцці. Яшчэ хлопчыкам ён бачыў афіцэраў, а потым у царскай арміі пашпарту ад іх «забываўся». Дзе-ж гэта апісана шэрае, распуснае п'янае жыццё царскага афіцэра? Дзе гэта апісана беззалежнасць іні афіцэра царскай арміі?

«Я падаю, я падаю... Што за жыццё? Штоці песнае шэрае і бруднае... Гэта распуснае і непатрабнае сувязь, п'яніства, журбота, сумная аднастайнасць хоп-бы адін момант чыстага радасці. Кнігі, музыка, навука — дзе-ж усё гэта?». У Купрына, у творы «Ноёнінок» апісана гэта п'яная распусна абстаноўка ў так аваньных сафінскіх сабрааных. Нічога агульнага паміж брудным і п'яным сафінскім сабраанем і гэтым палацам культуры.

...Насустрч камандзіру апыналіся ў свай палац жыццерадасны лейтананты і байцы, пакоўшкі і камандзіры. Халелася свазаць ім штоціс адуцельна цэлае, навішаваш іх з цудоўным падарункам, які паліце Чырвонай Арміі ўсёе беларускі народ, партыя і совецкая ўлада.

А ён, Дом Чырвонай Арміі — масіўны, строгі і стройны — стаяў, як сімвал магутнасці нашай слаўнай Чырвонай Арміі, як сімвал яе росквіту і культуры.

**Н. ГАСМАН,
Н. ВІШНЕУСКІ.**

Начальнік палітпраўлення БВА армейскі камісар другога ранга тав. Буліна.

ДНІ БУДАЎНІЦТВА

Першая чарга будаўніцтва менскага Дома Чырвонай Арміі скончыла. У канцэртнай адбылася прыёмка будынка ўрадавай камісіяй, якая прызнала, што будынак выкананы добра, а па аддзельці будынка на выдатна. Загалам камандуючага войскамі БВА будынак уведзены ў эксплуатацыю.

На месцы былога ачага мракабесыя — маленькага духаварховага архірэйскага дома, які будаваўся на працягу 5 год (1860 — 1865 гг.), у называўч кароткі тэрмін выраа прыгожы велізарны палац культуры.

Будаўніцтву першай чаргі Дома вялікую дапамогу аказалі акавалі партыйныя, совецкія і камсамоўскія арганізацыі Менска і БССР, а таксама ваенныя часткі Менскага гарнізона. Будаўніцтву Дома аказалі агульнае выключную ўвагу і дапамогу будаўніцтву з боку сакратара ЦК КП(б)В тав Гінало, старшыні Соўзнаркома БССР тав. Галадзеда, камандуючага войскамі БВА камандарма 1-га ранга тав. Убарвіча і начальніка палітпраўлення кіраўніцтва БВА, армейскага камісара 2-га ранга тав. Буліна.

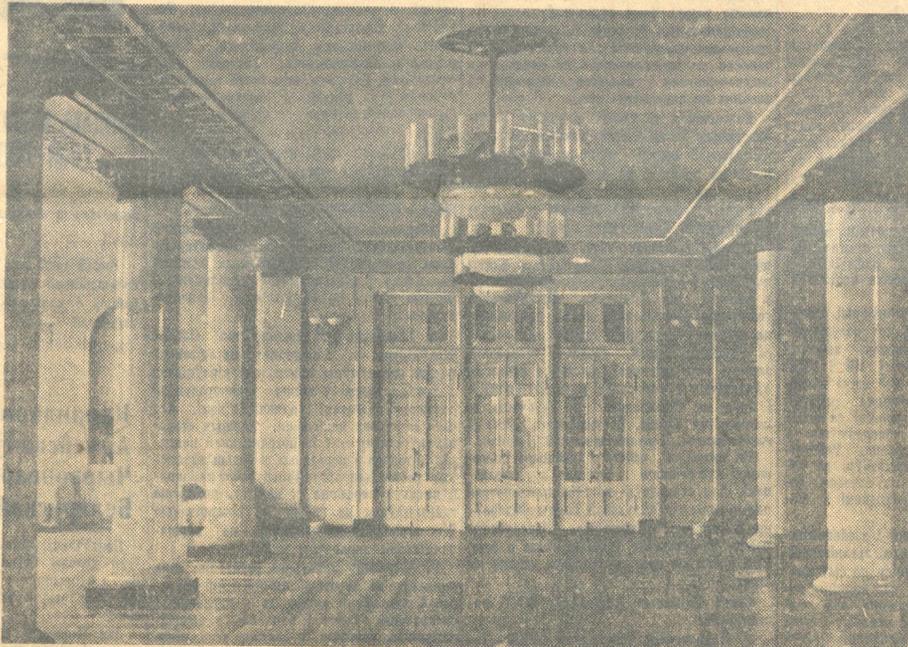
Станавяўся металы працы хутка шырока распаўсюдзіліся сярод рабочых будаўніцтва. Выгата штуркураў Канрап'яна, Шумейка, Парва; сталароў Рубічына, Дамаша, Папаюўскага, Муляра; чорнарабочых Палескага, Чарныш; ваментчыкаў Горышка і многіх іншых сістэматычна давалі высокія нормы выпрацоўкі.

Вучыліся і раслі на будаўніцтве і інжынерна-тэхнічныя работнікі. Начальнік аб'екта тав. Мароўскі прышоў на будаўніцтва тэхнікам. Тут ён, без адрыву ад вытворчасці, скончыў інстытут і пераўзляецца выдатным малым інжынерам. Выраслі на будаўніцтве інжынер Калінін, тэхнікі Ціпкевіч і Жыгальковіч. Наша будоўля па праву можа ганарыцца тым, што на ёй выкоўваліся кадры будаўнікоў.

Пасля пабудовы першай чаргі перах калектывам рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў стала задача пабудаваш да восені будучага года другую чаргу — цэнтральную частку Дома Чырвонай Арміі. Зараз ідзе кладка фундамента і спен тэатра, якая будзе весіцца ўсю зіму.

Можа быць узаўвешчаны, што калектыў будаўнікоў пабудаваш на «добра» першую чаргу Дома Чырвонай Арміі, а гонарам сярэвіцца са сваімі новымі задачамі.

Б. Е. КАНАВАЛАУ.
Начальнік і галоўны інжынер будаўніцтва Дома Чырвонай Арміі, ваенны інжынер 1-га ранга.

Прасторны, высокі і раскошны калонны зал Дома Чырвонай Арміі. НА ЭДЫМКУ: агульны выгляд калоннага зала. Фото Кааловіча (БСФ).

І. СУРТА

ПРАВА НА АСВЕТУ

«Грамадзяне СССР маюць права на асвету». (Праект Канстытуцыі СССР).

Праект вялікай сталінскай Канстытуцыі адносіць права на асвету да ліку асноўных праў, прадстаўленых Канстытуцыяй грамадзянам СССР.

Права на асвету можа завабана пад кіраўніцтвам большасці партыі рабочымі класамі СССР у жорсткай барацьбе з класавымі ворагамі і п'япер на непакіненых пастаках усвешна правільном народаў у вялікую хароту сацыялізма — сталінскаму Канстытуцыю.

У гісторыі чалавечлага грамадства асвета народу мела свае асаблівасці. Характэрнай рысай «асветы» феадальнага грамадства было тое, што яна ад пачатку і да канца была рэлігійнай (сказачэснай) і дачыналася толькі вельмі вузкіх колаў грамадства, калі можа та стаяць, рамесніцкай ініцыятыўнай, багасловаў, урачоў, вышэйшых чыноўнікаў і т. д. Самі феадалы і паны сэрваў і ўсёны былі асветары непісьменныя, п'ямыя. Нама чаго было і казаць аб народе, аб яго асвешце.

Буржуазія, прышоўшы да ўлады, у першыя найвышэйшых узьямаў свайго гаспадарчага і культурнага росту — урачыста абвешчала ўсякага роду дэкарацыі «праваў чалавеча і грамадзяніна», але на справе гэтых праваў прамоўным не давала. Словы разыходзіліся са справай. Самой буржуазія для прапаганды іш «асветы» ў сваім уласным асяродку, спартавалася звыш стогодзі (а зной паловы XVII да другой паловы XVIII стагоддзяў).

У барацьбе са старым феадальным ладам «асветная філасофія», якая выражала

рэвалюцыйныя тэндэнцы буржуазіі, высабвала талы ў процівагу веры і забавона імаголію, заснаваную на «кроўме» і прапагандавую «асвету». Да ліку галоўных пачынальнікаў «асветы» адносіцца буйнейшы філосаф таго часу, як, напрыклад, Лок у Англіі, Вольтэр і Русо — у Францыі, Лесінг — у Германіі.

Не ўсе, аразумела, гэтыя філосафія і пачынальнікі займалі матэрыялістычныя пазыцыі. Да ліку больш рэакцыйных буржуазных асветніцаў адносіцца французскі матэрыяліст XVIII стагоддзя, як Ламетры, Дзідро, Гельвенці, Гольбах, якія, стварыўшы славуцую «Энцыклапедыю», далі ў ёй як апраўны антырэлігійны матэрыялізм, так і матэрыялі да дзейнага развіцця навуці і культуры і самай асветы буржуазіі.

Буржуазная французская рэвалюцыяная хандра XVIII стагоддзя дэкаравала педучыненне ў школу рэлігіі, абвешчашшы шырокую праграму народнай асветы — усеагульнага і абавязковага навучання дзяцей ад 5 да 16 год. Усе гэта шырока прапагандавалася к'явінцамі. Але з прыходам да ўлады тэрмідар'янскай рэакцыі ўсе было пахавана на першаму разраду.

У прасвее канстытуцыі 1848 г. дэкаравалася народаў з іншымі і права на асвету. Але пасля разгрому чэрвенскага паўстання рабочых і рамесніцаў усё гэта адмяняецца, і ўводзіцца рэлігійнае выхаванне пад кантролем улад і царквы. Як бачым, асвета дэкаруецца, але не ўво-

дзіцца на справе. Так было ў найбольш перадавой капіталістычнай краіне.

У наступуючы час, з развіццём тэхнікі, патрабаваўся вялікі прыток пісьменнай работнай сілы і буржуазія прымушана ўвазляць усеагульную асвету — самага асветнарага пачатковага парадку, пакідаючы велізарную масу дзяцей рабочых і бядзінных пластоў насельніцтва за бартом школы.

У асноўных трох канстытуцыйных законах Францыі, прынятых у 1875 г., аб правах на асвету нічога няма.

У канстытуцыйных законах Англіі — пачынаючы, напрыклад, з «Вялікай харты вольнасцей», дараваанай караляем Іаанам у 1215 годзе, не даравана праваў на асвету.

У канстытуцыйных законах Злучаных Штатаў Амерыкі — «У дэкарацыі незалежнасці» 1776 г., апрача абавязавання ў тыраніі англійскага караля нічога іншага няма.

У «Канстытуцыі Злучаных Штатаў» 1787 г., не гледзячы на яе памыранасць і мноства прапавак ніякіх праваў на асвету не дэкаруецца.

У канстытуцыйных Кітаі і Японіі — ні слова аб праве на асвету. Не пабудзена і кітэйскі ў акрапнутым пытанні і канстытуцыя Польшчы.

Распаўсюджаючыся ў канстытуцыі 1921 г. вакошт асветы ў артыкуле 117—120, п'ясуеццаці спыхаціліся і з тэксту канстытуцыі 1935 г. усё артыкулы лічона асветы знялі, зрабіўшы агарворку ў канцы яе ў «заклучным прадлісанні», што артыкул 118 аб абавязковай пачатковай асветы застаецца разам з артыкуламі 120 аб абавязковаці ў кожнай навуцальнай установе навучання рэлігіі.

Прышоўшы да ўлады, фашысты ў Германіі зусім пахавалі Веймарскую «канстытуцыю германскай імперыі», над якой

так многа праправадалі ідэалогі сацыял-дэмакратыі. Каб аразумець рэзультат правазалежна дэкарацыі аб школе Веймарскай канстытуцыі трэба ўказаць на тое, што ўсёе гэты рэзультат заключыўся, як ўказвае ў нашай пресе буйнейшы біялаг праф. Ю. Ю. Шанскель, які ўвек ад фашыстаў у СССР, у тым, што сярэд велізарнай арміі выкладчыкаў вышэйшай школы ў Германіі было ўсёго 40 настаўнікаў, якія сціліся за большімі менш выражанага «сонназ'яма». Гэта-ж рэспубліка хвалілася тым, што ў складзе не вышэйшых устаноў 1,5 проц. студэнтаў мела больш рабочых (!). Невыпадка таксама, гаворыць праф. Шанскель, што 37 заслужаных інстытутаў «савабоднай» рэспублікі налілі імператара Вільгельма.

У канстытуцыі Гітлера ні аб якой народнай асвете няма і паміну. Гітлер, па прыкладу французскага караля Людовіка XIV, усю сваю «канстытуцыю» пераваўраў у аналагічнае выражэнне амоніяна — «заяржава гэта я». Увеш сене гітлераўскай канстытуцыі ў тым, што ён знічылі асноўны наметы на яку-б там і былі буржуазную дэмакратыю. Сваімі асноўнымі законамі фашызм ідзе на п'якую залягала павінавіца і сярэднявечлага мракабесыя. Усяму свету вядома, якія алосныя фашызма да народнай асветы, навуці, вучоных і т. д.

Тысячы буйнейшых вучоных выгнаны з краіны і заменены малілісьменнымі штурманікамі. Рад буйнейшых навуковых устаноў акраят. Лепшая літаратура, якой нямакі ганарыцца чалавечам, спалена па вопішці. Фашысты разарвалі буйнейшую ў сусветнай навуцы школу матэматыкаў і фізікаў, заснаваную славуцім Гаўсам у Гетымгене. Буйнейшых вучоных іе: Курата, Борна, Франка, Вейдэ і іх вучні разрагалі. Буйнейшага вучонога і сусветным імем, носбіта прэміі Нобіле —

Эйнштэйна і ўсё яго школу (Фрэйліха, Паліяні і ішп) ліквідавалі. Самаго Эйнштэйна выгналі з Германіі. Прагналі з работы батаніка Гаснера, п'яратра інастытута па захараванню ракам Ялменталі, Фізікагаў Рона і Гебера. Славуціх вучоных братоў Донзак выгналі з Германіі. З 5.000 прафесараў фашысты знялі з работы каля паловы. Многія з іх — гэта вучоныя і сусветныя ідэнамі, якія могудь і рабіць гонар усяй перадавой капіталістычнай краіне. Зрабіўшы разгром сусветных навуковых ачагоў і ліквідаваўшы іх, замест навуці фашызм стварае заспекі на расазаўвешце, па кастрыні «напоўнакаштоўнага на сямейніцтва», да якога адносіцца ўсё «неарыйскае», па сутнасці-ж, усё перадавое, антыфашыскае.

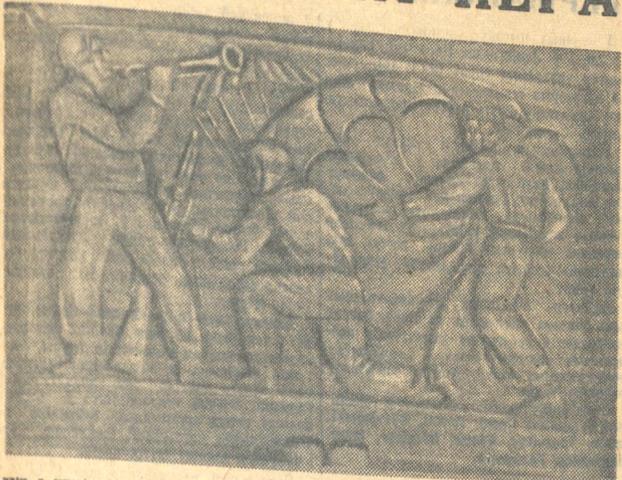
Не п'яка сабе ўваць у якім стане ў фашыстаў знаходзіцца выхаванне і асвета нарастаючага пакалення. Чалавечая гісторыя не ведала нават у сады дзяція эпохі большага вандалізма, чым п'япер у Германіі і іншых фашысцкіх краінах.

Трэба адзначыць, што як правіла ўсё выхаванне амаль па ўсіх капіталістычных краінах пабудавана на адной ідэалогічнай пастае — на грубым, п'ячым непрыкрытым папуюсім ідэалізме. Рэлігія — абавязковы і асноўны прадмет, які ўказвае канстытуцыям, амаль усіх буржуазных дэкараў. Гэта гаворыць, што галі велізарны мас насельніцтва канстытуцыйна і за кожнасця ідэалогічна паднявольніцтва. XVIII стагоддзя, у XX стагоддзі нічога не застаюся. Аднаго фашызмаванага педагога ў школе амаль, школа знала яшчэ на вокушт п'яну, які аручанае рэлігійным дурманам мяльняе моладзі ва ўсім капіталістычным свеце. Мы не можам не б'есць карэны вораг дыялектнага матэ-

рыялізма, вораг нашага светапогляду.

Буржуазія аманяла навуку верой у бога. Самым светлым месцам у чалавечай гісторыі аб асвешце з'яўляюцца дакументы Парыскай камуны 1871 г. — папярэдніцтва нашай сацыялістычнай рэвалюцыі, якая высунула разам з іншымі вялікімі доўгамі асвету ўсеагульную і бясспартыўную, аднавай для ўсіх класаў асветы. Рэвалюцыйная буржуазія разарвала Парыжскую камуну, не даўшы ёй магчымасці рэалізаваць сваю праграму. Гэта праграма з'яўля

РЭСПУБЛІКА ПЕРАД НАДЗВЫЧАЙНЫМ З'ЕЗДАМ СОВЕТАУ

Адуя в класі барельефа, што ўпрыгожвае сцену ў кабінетнай залы Дома Чырвонай Арміі. На адмысловым барельефе «Парашутысты» работы скульптараў Ісбана і Арлова. Фото І. Салавейчыка.

ЗА ВЯЛІКУЮ ТВОРЧУЮ РАБОТУ

Краіна сацыялізма — у палаце падрхоўкі і надзвычайнаму з'езду Саветаў — а'езду, прысвечанаму сталінскай Канстытуцыі. Акружана любоваю свайго народу, Чырвоная Армія ідзе да а'еда Саветаў з велізарнай перамогай на ўсіх галянах баявой і палітычнай падрхоўкі.

Сёння каманды і начальствуючы склад менскага гарнізона а'яляюцца смелай яшчэ адной баявой перамогай. У строй уступае новы менскі Дом Чырвонай Арміі.

Выключную увагу і велізарную дапамогу ў будаўніцтве гэтага палаца аказалі ЦК КП(б)Б, СНК БССР і асабіста т. Н. Ф. Гікало і М. М. Галадзев. Камандуючы войскамі БВА, камандзір 1 паўтэрав. Убаравіч і начальнік Палітбюроўкі БВА, армейскі камісар 2 ранга тав. Булін, асабіста кіравалі ўсім будаўніцтвам, уваходзілі ў кожную дэталю і аказвалі вялікую дапамогу ў вырашэнні ўсіх найскладанейшых пытанняў будоўлі.

Захвалюючы водгукі аб гэтым вялікім палацу кіраўнікоў партыі і ўрада БССР, работнікаў навукі, літаратуры і мастацтва, рабочых-стаханавцаў, байцоў і камандзіраў абавязваюць нас, работнікаў ДЧА, напоўніць гэту прыгожую пабудову большавымі зместамі работ.

Мы арганізуем глыбокае растаўленне бегучых рашэнняў партыі і ўрада, пільнага міжнароднага ставноўча, велізарнага гістарычнага значэння сталінскай Канстытуцыі.

Дом Чырвонай Арміі будзе забяспечваць сістэматычную дапамогу вясцельцу ў камандзіраў вучобы, у павышэнні талентаўнага круглагаду, у авалоданні навейшай і складанейшай тэхнікай. Каманды склад будзе вучыць гісторыю ваяннага майстэрства, вопыт імперыялістычнай і грамадзянскай вайны.

Уся работа Дома Чырвонай Арміі будзе прасякнута ў барацьбе за культуру. Разгортваецца работа па пытанніх навукі, тэхнікі, літаратуры, тэатра, музыкі. Прыступілі ўжо к рабоце рэд курсы і гурткі па вучэбнаму замежных моў. ДЧА зоймца арганізацыяй здаровага культуру адначасна камандзіраў і членаў сямей. Мастацкая чырвонаармейская самадзейнасць знойдзе ў ДЧА поўную падтрымку. Дом будзе расціць кадры здольных удзельнікаў самадзейнасці, забяспечыць іх кваліфікацыямі кіраўнікамі, рэпертуарам і метадычнай дапамогай.

Н. А. ГРЫГОР'ЕВ — батальённы камісар, начальнік менскага Дома Чырвонай Арміі.

УРАЖАННІ І ПАЖАДАННІ

(3 кнігі запісаў наведвальнікаў Дома Чырвонай Арміі)

Доблесны абаронцы нашай краіны маюць у гэтым доме поўную магчымасць правесці культурна-адукацыйна і атрымалі новыя веды. Толькі ў нашай краіне партыя, урад і народ могуць прадастаўляць сваёй арміі палітычнае ідуцтва, таму, што мы, на іраўніцтвам павялічана і б'яльш народаў таварышта Сталіна стварылі новае грамадства — культурнае, з разавое, уваляючае сваю перадавую ролю ў гісторыі чалавецтва.

Пухоўны, культурны, мастойны нашай Чырвонай Арміі палат.

МАУРЫКІЙ СЛЕПНЕУ.
Герой Савецкага Саюза.

Менск, сталіна БССР, абагацілася выдатным будынкам, якому па барацьбе аддзелкі і мастацтвам афармлена імя роўнага. Праба толькі пажадаць, каб рэбота па камуністычнаму выхаванню і арганізацыю апацыху алпавядала гэтай выдатнай установе. Але і ў гэтым я не сумываюся.

А. РЫСІН.
Скаратар менскага гарнома КП(б)Б.

Б'ольш культуры, прыгожасці ў гэтым пухоўным і выдатным доме! Радуемся такому выключнаму пабудунак нашай роднай Чырвонай Арміі. У гэтым мы бачым любівага Сталіна і ўсёго народу за сваёй доблеснай арміі.

Прынятае будынкам, мастакам, архітэктарам, кіраўнікам — тварам гэтага палаца.

Удзельніцы першага жаночага аўтапрабегу па маршруту Масква — Петрапалаўскі — Араньскае мора — Мадья Каранумі — Кіеў — Менск — Масква.

Камандзір прабегу А. ВОЛНАВА.
Памікач С. ОРЮВА.
Следзе яшчэ 12 подпісаў.

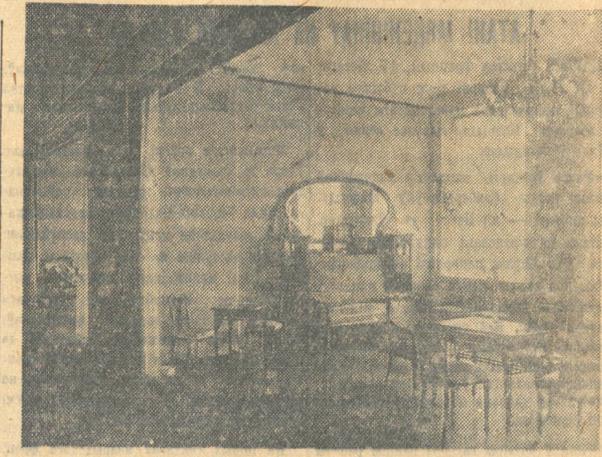
Тое, што мы бачылі — выдатна. Люды, стварылішы Дом Чырвонай Арміі сумелі гарманічна спалучыць высокі змест будучай работы Дома з добрым мастацкім яго афармленнем. У Доме Чырвонай Арміі мы, б'яльш, убачылі разумны, культурны твар камандзіра нашай роднай Чырвонай Арміі.

Жалюдне дама — дань камандзіраў дастойна Дом Чырвонай Арміі, работу і забяспечыць жыццё кантакта Дома з жыццём атрадам работнікаў мастацтва.

Прынятае будынкам! Прынятае нашым выдатным камандзірам!
Народны пазт рэспублікі
ЯНКА КУПАЛА,
Пазт А. СУРКОУ.

Дом Чырвонай Арміі будзе забяспечваць сістэматычную дапамогу вясцельцу ў камандзіраў вучобы, у павышэнні талентаўнага круглагаду, у авалоданні навейшай і складанейшай тэхнікай. Каманды склад будзе вучыць гісторыю ваяннага майстэрства, вопыт імперыялістычнай і грамадзянскай вайны.

Н. А. ГРЫГОР'ЕВ — батальённы камісар, начальнік менскага Дома Чырвонай Арміі.

Розастайна аформлены і абсталяваны гасціныя Дома Чырвонай Арміі. НА ФІЛІМКУ: кукоў і блакітнай гасцінай.

АВАЛОДВАЦЬ ВЫШЫНЯМІ ВЕДАУ

Дом Чырвонай Арміі яшчэ не адкрыт, але ў школьна-курсовым сектары ўжо ідзе вялікая творчая работа, ідуць апошнія прыгатаванні да пачатку вучобы. Палабраны кіраўнікі і настаўнікі склад, у асноўным закончана камплектаваны ўсіх курсаў і гурткоў.

Вось курсы па падрхоўцы да паступлення ў акадэмію РСЧА. У чатырох групах 70 камандзіраў рыхтуюцца трымаць іспыты ў ваяцкай акадэміі; старшы паітрук тав. Бергсць узамоўлена прадле над матэматыкай, ён рыхтуецца ў ваянна-палітычнай акадэміі РСЧА; старшы лейтэнант тав. Пітроў марыць павасці ў ваянную акадэмію імя Фрунзе, але пра рэзу пільнага ачувае себе слабым. У гэтым прышоў яму на дапамогу Дом Чырвонай Арміі, стварыўшы спецыяльны курсы для падрхоўкі ў акадэміі.

Вось курсы па падрхоўцы да паступлення ў акадэмію РСЧА. У чатырох групах 70 камандзіраў рыхтуюцца трымаць іспыты ў ваяцкай акадэміі; старшы паітрук тав. Бергсць узамоўлена прадле над матэматыкай, ён рыхтуецца ў ваянна-палітычнай акадэміі РСЧА; старшы лейтэнант тав. Пітроў марыць павасці ў ваянную акадэмію імя Фрунзе, але пра рэзу пільнага ачувае себе слабым. У гэтым прышоў яму на дапамогу Дом Чырвонай Арміі, стварыўшы спецыяльны курсы для падрхоўкі ў акадэміі.

На спецыяльных агульнаадукацыйных курсах камандзіры будуць павышаць свае веды па рускай мове, матэматыцы, географіі, фізіцы, хіміі і біялогіі.

Вялікае значэнне паласца агульнаадукацыйнай падрхоўкі сем'яў вясцельцаў. Створаны агульнаадукацыйныя курсы курсу рахункавоў, станаграфіі, ахвоты ідуць на вучобу жонкі камандзіраў. Жонка старшага лейтэнанта т. Чушакова — адна з актыўных слухачак агульнаадукацыйных курсаў.

Сектар школьна-курсавой работы таксама разгортвае работу непасрэдна ў часцах. Там будзе для нас лекцыі па фізіцы, хіміі, астраноміі, географіі і матэматыцы. Сектар акарае металічную дапамогу палкавым настаўнікам, праводзіць кансультацыйна камандзіраў, якія займаюцца самаадукацыяй, арганізуе групы для падрхоўкі і здым аэстэрнам за сярэнюю школу.

Старшы лейтэнант тав. Страх скончыў сямігодку, ён павышае свае веды пры Доме Чырвонай Арміі. Многія ішых камандзіраў і паітрубоўнікаў, якія жадаюць вучыцца, атрымалі такую магчымасць у агульнаадукацыйным сектары ДЧА.

У гуртках па вучэбнаму замежных моў.

А. ШПІТАЛЬНЫ.

Выдатны будынак

Мы, група рабочых, служачых і ІТР завода імя Варышчова (у колькасці 70 чал.) дзякуем кіраўніцтва Дома Чырвонай Арміі, прадаставіўшае нам магчымасць авалодання з гэтым выдатным будынкам.

Найлепшае ўражанне пакінуў у нас экскурсантаў, чыталыня, волны басейн, глядзельная зала, габінеты і гасціныя.

Захоплены прыгожасцю і выгодамі, прадастаўленымі для самай плённай работы. Такі Дом можа быць пабудаван толькі ў нас, у краіне сацыялізма, дзе клопаты аб людзях з'яўляюцца гадоўнымі клопатамі нашай партыі, урада і асабіста таварышта Сталіна.

На даручэнню групы рабочых, служачых і ІТР завода імя Варышчова ДІБЕРМАН, ЕРМОЛАУ, ГЛУШЦІ, ГРОТВАЛЬД, ЛЕБЕДЗЕУ.

жава не глядзячы ні на якія труднасці, адбываюцца ад інтэрв'ятаў, базісцкае разграміліся агадлець унутраную контррэвалюцыю — трапцстаў, булізлаў, асараў, нацэмаў і іш., стварыўшы прамысловую базу ў краіне, будвала пратэктарскую культуру, стварала сваю сацыялістычную сістэму народнай асветы. Праграма першай і другой п'ягодка паспяхова радзіўся пратэктарскай зяржавы і не перапынаннем, але велізарным матэрыяльным развоўтам, яе поўнаармян ідэйным і навуковым зместам. Сярод важнейшых рашэнняў партыі мы знаходзім рашэнні — аб школе, аб настаўніцтве і павучачыхся.

Учп партызед у 1930 г. на прапанове таварышта Сталіна прыняў велізарнае абавязанне — аб увядзенні ўсеагульнага абавязковага пачатковага навучання. Ужо за перыяд першай п'ягодкі пільна рэспублікі, краі і вобласці, ліквідавалі ў себе неішчэменнасць. Усеагульнае павучанне, маючы ліквідацыю неішчэменнасці і малалітнічэменнасці забяспечылі пераход да культурнай рэвалюцыі.

Калі парэка Расія ў пералавочныя гады мела каля 40—50 проц. ахопу школай дзяцей школьнага ўзросту, то СССР — сучасны момант ахаляе 100 проц. Калі ў 1914-15 гг. павучалася ў пачатковай школе каля 7 мільянаў дзяцей, то ў 1935—36 гг. павучалася 11 мільянаў, а ў пачатковай, вышэйшай і сярэдняй павучалася 25,5 мільянаў дзяцей. Усяго-жа павучаліся ў СССР у сталінскай рэспубліцы 31,5 мільяна чалавек! Гэта іх пераважна агульную колькасць насельніцтва будных капіталістычных дзяржаў: ён складала палову насельніцтва Германіі (Германія мае 62 мільяна жыхароў), перавысіла насельніцтва Польшчы (30,4 млн.), Чэхаславакіі (14,7) і іш. Такі грандыёзны звыш нашай асветы. У нас, у СССР, гасцелася каля 8—10 проц. неішчэменных. У другой

п'ягодцы мы ліквідуем і гэты астатак, бо апрача школы па-за ёй мы маем багату сістэму пачатковай асветы. Мы можам тагарыцца тым, што ўся наша краіна прасякнута і вучыцца. Наша арганізацыя БССР адна з першых па ліквідацыі неішчэменнасці вышла ў першыя рады ішых рэспублік Саюза. У нашых школах у 1935—36 гг. павучалася 1 мільярд 17 тысяч дзяцей. Усе звыш ахоплены вучобай. Мы ў БССР маем велізарны рост ВНУ, ВТУ і навуковых устаноў. Маю велізарны рост педагогічных і навуковых кадроў.

Усе гэта разам чытае гаворыць за тое, што як БССР, так і ўвесь СССР забяспечылі на справе ў себе ўсеагульнае абавязковае пачатковае навучанне, якая і посяца ў наму Канстытуцыю, як непахіснае права ўсіх працоўных СССР.

У нашых 592 ВНУ СССР (у 1915 г было 91) павучалася звыш поўмільяна студэнтаў. У 32,563 тэхнікума павучалася 710 тысяч студэнтаў. Пераважылі як іх — рабочыя і калгаснікі. У нашых ВНУ 38 проц., а тэхнікумах 36 проц. жанчы. Гэтага няма ні ў адной краіне свету.

З аспрэжыла рабочага класа і калгаснага сялянства ў СССР вырастае сваё працоўнае інтэлігенцыя.

Не тое мы бачым у капіталістычных краінах. У Германіі, напрыклад, за апошні пяць год прыём у ВНУ скарачаў у дзвіразы, прыём у сярэдняю школу за восем год зменшыўся з 800 на 600 тысяч. Амерыка ў 1935 г. закрыла ў мтах акадэмію 20,000 школ, выкінуўшы за борт 1,250,000 дзяцей і 20,000 настаўнікаў. Агульная сума выдаткаў на асвету скарача на 368 мільянаў далараў.

Лес скончыўшых вышэйшую школу ў капіталістычных краінах адзі — стань беспрацоўным. Капіталісты не забараняюць працоўным вучыцца, але хто-ж з працоўных без дапамогі дзяржавы, пры жуаўным беспрацоўі, можа гэта зрабіць? «Грамадзя-

не СССР маюць права на асвету. Гэта права забяспечана ўсеагульна-абавязковай пачатковай асветай, базісцкаса асветы, улагоджана вышэйшай асветы, сістэмай ўзростаўных ступенных пераважылі большасці павучачыхся ў вышэйшай школе, навучаннем у школах на рознай мове, арганізацыяй на заводах, у саўгасах, машынатрактарных станцыях, і калгаснах беспалітнага вытворчага тэхнічнага і аграімачнага навучання працоўных». Мы ўжо бачылі вышэй, што ўсеагульна-абавязковае пачатковае навучанне ў нас, у СССР, з'яўляецца справай, якая рэалізуе нашай саветскай дзяржавы, ахапіўшы ўсіх дзяцей. Нашы мэрарыямысты ў гэтых адносінах, у адрозненне ад буржуазных краін, састаюць з тым, што мы ў себе анілі ўсіхкі сацыяльныя рэгаткі і ўплагаем у школу іменна дзяцей усіх сацыяльных пластоў насельніцтва. Наша Канстытуцыя ў гэтым пільнага абавязвае не толькі б'яльшкі алапацыя павучаць дзяцей, але і накладе абавязак на самую дзяржаву. Така шырокага абавязавальства не б'яра на себе ні аля капіталістычна дзяржавы.

Важнейшым палажэннем Канстытуцыі з'яўляецца базісцкая асвета. Не айна базісцкая асвета не забяспечвае поўнасна гэтай умовы саўму насельніцтва. Мы ўжо бачылі, як скарачаюць выхаванне павучачыхся Амерыка і Германія за ёй ідзе Японія, але выдаткі на асвету скарачаюць і ў 1936 г. рэўнацыя 13,4 проц. ваяннага бюджэта. У Польшчы выдаткі на школы з 358 мільянаў злотых у 1930 г. скарачаюцца на 242,8 мільяна злотых у 1935 г. Польскі фашызм выкінуў са сваёй канстытуцыі пункт аб павучанне тым павучачымся, які не ў стане пільна за вучобу. Парскі ўрад траціў у школу ў 1913 г. смехартворную лібу — 153 мільянаў рублёў.

Бюджэт саветскай школы СССР ў 1936 годзе роўны 5 мільярам рублёў. Толькі наша краіна з года ў год павышае сваё асігнаванні на школу, навуку і культуру ў набаўчачы да гэтага часу сумам. Калі ў 1935 г. на культуруе будаўніцтва адпущана 9 мільяраў руб., то ў 1936 г. адпущана 13 мільяраў руб. Уво ў гэтым годзе за кошт дзяржавы базісцкае павучанне звыш 30 мільянаў павучачыхся. Дзяржава аб'яўсена ўтрымлівае за свой кошт усе сетку школ і навуковых устаноў. Іна, як ідзе, забяспечвае настаўніцтва, узмаля яго на тую вышчыню, на якой істаўнік ішпер не стаіць ні ў аляной капіталістычнай краіне. Дзяржава за гэты год за свой кошт пабудавала 4,300 сталінскіх школ. Гэта лепшыя ў архітэктурных і агульнаадукацыйных адносінах пабудовы, гэта пільна нашых гарадоў і вёсак. Із будзе для дзяцей палаты, клубы, здымачныя іспы, салы і т'ялоўкі. У нас у краіне няма больш або менш буйнага калгаса, аба ён не меў тако аба ішпага дзіцячага абага. Мы ў БССР павучаемся к тэму, каб у бліжэйшыя пары год ахапіць асяям і дзіцячымі пільнаўкамі 100 проц. дзяцей! Гэта велізарна культурная справа. Ён джэт па народнай асвете БССР роўны 342 мілья руб. Калі ўдзіць гэта ў адноснае колькасці насельніцтва, то наш базісцкі пераважыла б'яльшкі Польшчы ў шмат разоў!

Прапоўныя нашай краіны могуць атрымаць і сапраўды атрымліваюць базісцкае павучанне ў вышэйшай школе, чаго няма ні ў аляной капіталістычнай краіне.

Наша Канстытуцыя не толькі забяспечвае базісцкую асвету ў вышэйшай школе, але і забяспечвае пераважну большасць студэнтаў дзяржавы ступенных ішчэменнасці. Вядзі роўны вучоны Ламаносаў калдэсіяў аб забасцічэнні яго дзяржавы ступенных і акадэміі: «Невыкажана базісцкае; маючы азіяні аляны ў дзев пенсіі, пельга было мей на харчаванне ў дзев больш, як на дзенежку хлеба, на

далік гудзь.

Я — сын маёра, вучаў 11 менскай школы. У Доме Чырвонай Арміі мае ўсе спадзавана, асабіста добра дзіцяча бібліятэка. І паступіў ў дзіцячую групу фізкультурнікаў пры Доме. Маю прапанова арганізацыя для дзяцей насцельца школьнага ўзросту гурток па вучэбнаму мастацкай літаратуры.

Я ўшоў працоўны стварыць б'яльш гурткоў для жанчын, напрыклад, гурткі кроўкі і шпінна, мастацкай вышчыні, стражкоў гурток. Я думаю, што ДЧА гэта гурткі арганізуе.

Жонка маёра ЕУДАКІМАВА.

дзе рэўны 5 мільярам рублёў. Толькі наша краіна з года ў год павышае сваё асігнаванні на школу, навуку і культуру ў набаўчачы да гэтага часу сумам. Калі ў 1935 г. на культуруе будаўніцтва адпущана 9 мільяраў руб., то ў 1936 г. адпущана 13 мільяраў руб. Уво ў гэтым годзе за кошт дзяржавы базісцкае павучанне звыш 30 мільянаў павучачыхся. Дзяржава аб'яўсена ўтрымлівае за свой кошт усе сетку школ і навуковых устаноў. Іна, як ідзе, забяспечвае настаўніцтва, узмаля яго на тую вышчыню, на якой істаўнік ішпер не стаіць ні ў аляной капіталістычнай краіне. Дзяржава за гэты год за свой кошт пабудавала 4,300 сталінскіх школ. Гэта лепшыя ў архітэктурных і агульнаадукацыйных адносінах пабудовы, гэта пільна нашых гарадоў і вёсак. Із будзе для дзяцей палаты, клубы, здымачныя іспы, салы і т'ялоўкі. У нас у краіне няма больш або менш буйнага калгаса, аба ён не меў тако аба ішпага дзіцячага абага. Мы ў БССР павучаемся к тэму, каб у бліжэйшыя пары год ахапіць асяям і дзіцячымі пільнаўкамі 100 проц. дзяцей! Гэта велізарна культурная справа. Ён джэт па народнай асвете БССР роўны 342 мілья руб. Калі ўдзіць гэта ў адноснае колькасці насельніцтва, то наш базісцкі пераважыла б'яльшкі Польшчы ў шмат разоў!

Прапоўныя нашай краіны могуць атрымаць і сапраўды атрымліваюць базісцкае павучанне ў вышэйшай школе, чаго няма ні ў аляной капіталістычнай краіне.

Наша Канстытуцыя не толькі забяспечвае базісцкую асвету ў вышэйшай школе, але і забяспечвае пераважну большасць студэнтаў дзяржавы ступенных ішчэменнасці. Вядзі роўны вучоны Ламаносаў калдэсіяў аб забасцічэнні яго дзяржавы ступенных і акадэміі: «Невыкажана базісцкае; маючы азіяні аляны ў дзев пенсіі, пельга было мей на харчаванне ў дзев больш, як на дзенежку хлеба, на

дзе рэўны 5 мільярам рублёў. Толькі наша краіна з года ў год павышае сваё асігнаванні на школу, навуку і культуру ў набаўчачы да гэтага часу сумам. Калі ў 1935 г. на культуруе будаўніцтва адпущана 9 мільяраў руб., то ў 1936 г. адпущана 13 мільяраў руб. Уво ў гэтым годзе за кошт дзяржавы базісцкае павучанне звыш 30 мільянаў павучачыхся. Дзяржава аб'яўсена ўтрымлівае за свой кошт усе сетку школ і навуковых устаноў. Іна, як ідзе, забяспечвае настаўніцтва, узмаля яго на тую вышчыню, на якой істаўнік ішпер не стаіць ні ў аляной капіталістычнай краіне. Дзяржава за гэты год за свой кошт пабудавала 4,300 сталінскіх школ. Гэта лепшыя ў архітэктурных і агульнаадукацыйных адносінах пабудовы, гэта пільна нашых гарадоў і вёсак. Із будзе для дзяцей палаты, клубы, здымачныя іспы, салы і т'ялоўкі. У нас у краіне няма больш або менш буйнага калгаса, аба ён не меў тако аба ішпага дзіцячага абага. Мы ў БССР павучаемся к тэму, каб у бліжэйшыя пары год ахапіць асяям і дзіцячымі пільнаўкамі 100 проц. дзяцей! Гэта велізарна культурная справа. Ён джэт па народнай асвете БССР роўны 342 мілья руб. Калі ўдзіць гэта ў адноснае колькасці насельніцтва, то наш базісцкі пераважыла б'яльшкі Польшчы ў шмат разоў!

Прапоўныя нашай краіны могуць атрымаць і сапраўды атрымліваюць базісцкае павучанне ў вышэйшай школе, чаго няма ні ў аляной капіталістычнай краіне.

Наша Канстытуцыя не толькі забяспечвае базісцкую асвету ў вышэйшай школе, але і забяспечвае пераважну большасць студэнтаў дзяржавы ступенных ішчэменнасці. Вядзі роўны вучоны Ламаносаў калдэсіяў аб забасцічэнні яго дзяржавы ступенных і акадэміі: «Невыкажана базісцкае; маючы азіяні аляны ў дзев пенсіі, пельга было мей на харчаванне ў дзев больш, як на дзенежку хлеба, на

далік гудзь.

Я — сын маёра, вучаў 11 менскай школы. У Доме Чырвонай Арміі мае ўсе спадзавана, асабіста добра дзіцяча бібліятэка. І паступіў ў дзіцячую групу фізкультурнікаў пры Доме. Маю прапанова арганізацыя для дзяцей насцельца школьнага ўзросту гурток па вучэбнаму мастацкай літаратуры.

Жонка маёра ЕУДАКІМАВА.

